

**Організація освітнього процесу
з соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі в 6 класі
за Державним стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації
Концепції «Нова українська школа»
(методичні рекомендації)**

Організацію освітнього процесу з соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі учнів 6 класу закладів загальної середньої освіти рекомендуємо здійснювати відповідно до законів України «Про освіту» [2], «Про повну загальну середню освіту» [3], Державного стандарту базової середньої освіти [1], на засадах компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого підходів, у контексті положень Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року [5].

Мета соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі викладена у пункті 19 Державного стандарту базової середньої освіти (URL: <http://surl.li/gksdz>) і визначена як «розвиток особистості учня, який здатний до самоусвідомлення, гармонійної соціальної і міжособистісної взаємодії, спрямованої на збереження власного здоров'я та здоров'я інших осіб, дбає про безпеку, виявляє підприємливість та професійну зорієнтованість для забезпечення власного і суспільного добробуту» [1]. Компетентності, базові знання та результати навчання соціальної і здоров'язбережувальній освітній галузі викладені у додатках 15 та 16 Державного стандарту базової середньої освіти [1].

Відповідно до Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (URL: <http://surl.li/mekx>), загальний обсяг навчального навантаження для закладів із навчанням українською мовою кількість годин розподілено на вивчення:

- інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» – 1 година;
- етики/культури добросусідства/інших курсів морального спрямування – 0,5 годин.

За вибором закладу освіти вивчається один із цих предметів або вони можуть вивчатись у межах інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут». Діапазон навчального навантаження становить від 1 до 3 годин, резерв – 0,5 години.

Організацію навчання курсам соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі у 6 класі за Державним стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» у нових реаліях часу необхідно здійснювати, ураховуючи:

- дотримання наступності між початковою та основною школами;
- вибір технологій, методів, прийомів, засобів організації освітнього процесу відповідно до матеріально-технічних можливостей;
- якісно організовану систему оцінювання навчальних досягнень учнів (поточне, формувальне оцінювання, підсумкове оцінювання).

Під час організації освітнього процесу, в умовах воєнного стану, рекомендуємо ретельно підійти до навчально-методичного забезпечення соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі, а саме до вибору

підручників та методичного контенту. Нагадуємо, що модельні навчальні програми соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі спрямовані на реалізацію ідей нової української школи та визначають орієнтовну послідовність досягнень зафіксованих у Державному стандарті базової середньої освіти обов'язкових, загальних і конкретних освітніх результатів відповідно до визначених орієнтирів для оцінювання учнів 5-6 класів у період адаптаційного циклу; на досягнення мети базової середньої освіти.

З модельними навчальними програмами соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі можна ознайомитися на сайті Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» за покликанням URL: <http://surl.li/aphvt> [6]. Презентації модельних навчальних програм для 5-6 класів закладів загальної середньої освіти освітньої галузі «Соціальна і здоров'язбережувальна» розміщено на сайті Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» за покликаннями URL: <http://surl.li/cfoiu> та URL: <http://surl.li/cnwbn>.

Під час навчання учнів інтегрованим курсам, учитель потребує постійної підтримки. Вона може бути різною: додаткова методична література, е-платформи з контентом, розробки уроків тощо. Тому, на сайті Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» створено теку «Навчально-методична скарбниця НУШ 5-6 класи» (URL: <http://surl.li/bydta>), де містяться модельні навчальні програми, підручники та посібники для 5-6 класів закладів загальної середньої освіти, що поступово наповнюється новими компонентами після надання їм відповідних грифів Міністерства освіти і науки України.

Рекомендуємо вчителям, під час підготовки та проведення навчальних занять, використовувати корисні матеріали рубрики сайту Сумського ОІППО «Куферок корисних застосунків (НУШ)», а саме: навчальні програми, підручники, навчально-методичні посібники, онлайн ресурси, освітні платформи тощо. Ознайомитися із матеріалами рубрики можна за покликанням URL: <http://surl.li/dpqki>.

На допомогу вчителям, які навчатимуть курсам, що реалізують освітню галузь «Соціальна і здоров'язбережувальна», спрямовано методичний посібник «Соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь: 5-6 класи (адаптаційний цикл) нової української школи» (укладач Кісільова М.В.; редактор Удовиченко І.В.), що вийшов друком і розміщений у вільному доступі на репозитарії сайту Сумського ОІППО (URL: <http://surl.li/ecqmb>). У методичному посібнику розглянуто базовий компонент соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі. Запропоновано до ознайомлення модельні навчальні програми з навчально-методичною підтримкою, що представлена у вигляді QR-кодів; наведено приклади інтерактивних методів навчання та критичного мислення, які вчитель може використовувати під час організації освітньої діяльності в закладах освіти; розглянуто здоров'язбережувальні технології та оцінювання результатів навчання учнів [4].

Сучасні діти потребують постійної динаміки в діяльності, для них характерне «кліпове мислення», що є психологічним захистом від інформаційного перенавантаження. Тому, у процесі навчання учнів, учителям необхідно використовувати короткі формати подачі інформації та пояснювати

дитині доцільність її дій (як урок стосується їхнього життя тут і зараз). Упродовж уроку рекомендуємо вчителям 5-6 разів змінювати різні види діяльності. До того ж бажано, із використанням інформаційно-комунікативних технологій. Технічне забезпечення закладів освіти не завжди відповідає таким потребам, саме тому основним засобом навчання залишається класичний підручник. На сторінках більшості підручників для 6 класу розміщено QR-коди, відсканувавши які можна отримати доступ до цікавого матеріалу, що стосується теми конкретного уроку, зокрема: інфографіки, відеоматеріалів, скрайбінгів, 3D-моделювання, освітніх ігор, тестових контролів-онлайн тощо.

У новій українській школі ресурсом розвитку учня вважається формувальне оцінювання. Акцентуємо увагу, відповідно до статті 17 Закону України «Про повну загальну середню освіту» основними видами оцінювання результатів навчання учнів є формувальне, поточне та підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання. Рекомендуємо вчителям під час освітнього процесу використовувати різноманітні техніки формувального оцінювання для учнів 5-6 класів, із якими можна ознайомитися за покликанням URL: <http://surl.li/dtt dx>. Наголошуємо, що вибір форм, змісту та способу оцінювання здійснюють педагогічні працівники закладу загальної середньої освіти самостійно [3].

Рекомендуємо опрацювати наказ Міністерства освіти і науки України від 01.04.2022 № 289 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти» (URL: <http://surl.li/cbmtb>).

Під час планування роботи на 2023-2024 навчальний рік рекомендуємо вчителям, що реалізовуватимуть соціальну і здоров'язбережувальна освітню галузь, під час написання навчальної програми унести деякі доповнення. Особливу увагу необхідно приділити питанням мінної небезпеки, правилам евакуації, правилам поведінки під час повітряної тривоги, пожежній безпеці. Певні акценти потрібно зробити на здорове харчування. Важливими є питання пов'язані з впливом на здоров'я через погіршення екологічної ситуації в результаті воєнних дій. Насамперед це стосується забруднення води, тому питання очищення води та її безпечного вживання і використання є дуже важливими. Потребують розширення також питання пов'язані з соціальною сферою та психологією.

З метою організації ефективного освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти у 2023-2024 навчальному році, в умовах воєнного стану, рекомендуємо створити безпечне освітнє середовище та врахувати вікові особливості, фізичний, психічний та інтелектуальний розвиток учнів, їхні особливі освітні потреби. Вибір форм організації навчання залежить від ресурсів для забезпечення освітньої діяльності, а саме: матеріально-технічних, кадрових, навчально-методичних, інформаційних. Звертаємо увагу на те, що форми організації освітнього процесу мають бути визначені педагогічною радою та відображені в освітній програмі закладу загальної середньої освіти.

Список використаних джерел

1. Деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. URL: <http://surl.li/mfre>;
2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. *Голос України*. 2017. 27 вересня (№ 178-179). С. 10-22 URL: <http://surl.li/ixnq>;
3. Про повну загальну середню освіту : Закон України. *Освіта в Україні*. Нормативна база (2-е вид.) Київ : КНТ, 2006. URL: <http://surl.li/mfrk>.
4. Соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь: 5-6 класи (адаптаційний цикл) нової української школи : методичний посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти, / уклад. М.В. Кісільова; за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2022. 82 с
5. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. URL: <http://surl.li/fvigi>.
6. Модельні навчальні програми соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі URL: <http://surl.li/aphvt>.

Методист соціальної і здоров'язбережувальної
освітньої галузі навчально-методичного відділу
координації освітньої діяльності та професійного
розвитку Сумського ОІППО

М.В. Кісільова
Підпис наявний в оригіналі